QuickNotes

FREE STUDY NOTES · PDF

UGC NET Paper 2

Sanskrit Traditional Subjects · संस्कृतपारम्परिकविषयाः (073)
Complete revision notes — all 10 units

10 units | Tables & formulas | Key revision points

01 वेदाः वैदिकपरम्परा च
02 व्याकरणशास्त्रम्
03 साहित्यशास्त्रम्
04 न्यायवैशेषिकम्
05 साङ्ख्ययोगौ
06 मीमांसा
07 वेदान्तः
08 ज्यौतिषम्
09 धर्मशास्त्रम्
10 पुराणेतिहासः आगमाश्च

getquicknotes.com
Edition: November 2026

CONTENTS

What's inside

Ten units of focused revision notes. Each unit ends with a box of key revision points.

01 **वेदाः वैदिकपरम्परा च** — संहिताः, शाखाः, पाठपद्धतयः। 3

02 **व्याकरणशास्त्रम्** — पाणिनीयतन्त्रं नव्यव्याकरणं च। 4

03 **साहित्यशास्त्रम्** — काव्यलक्षणानि प्रमुखाचार्याश्च। 5

04 **न्यायवैशेषिकम्** — प्रमाणानि पदार्थाश्च। 6

05 **साङ्ख्ययोगौ** — पञ्चविंशतितत्त्वानि अष्टाङ्गयोगश्च। 7

06 **मीमांसा** — पूर्वमीमांसायाः सिद्धान्ताः। 8

07 **वेदान्तः** — प्रस्थानत्रयी आचार्यमतानि च। 9

08 **ज्यौतिषम्** — सिद्धान्त-संहिता-होरास्कन्धाः। 10

09 **धर्मशास्त्रम्** — स्मृतयः निबन्धाश्च। 11

10 **पुराणेतिहासः आगमाश्च** — पुराणानि, आगमाः, तन्त्राणि। 12

How to use these notes

- Read one unit at a time, then test yourself with its key revision points.
- Make your own short notes on topics you find difficult.
- Units follow the main areas of the official syllabus — the exact unit list can change between sessions.
- Always check the latest syllabus and notices on the official UGC NET portal: **ugcnet.nta.ac.in**.

UNIT 01

वेदाः वैदिकपरम्परा च

संहिताः, शाखाः, पाठपद्धतयः।

- ऋग्वेदस्य शाकलशाखा उपलब्धा; यजुर्वेदस्य माध्यन्दिनकाण्वादयः शाखाः।
- पाठविधयः — संहितापाठः, पदपाठः, क्रमपाठः; घनपाठः जटापाठश्च विकृतिपाठाः (अष्टविकृतयः)।
- स्वराः — उदात्तः, अनुदात्तः, स्वरितः।

★ मुख्यस्मरणीयबिन्दवः

- ऋग्वेदस्य उपलब्धा शाखा — शाकलः।
- अष्टविकृतयः — जटा, घनादयः।
- त्रयः स्वराः।
- पदपाठः — प्रकृतिपाठः।

UNIT 02

व्याकरणशास्त्रम्

पाणिनीयतन्त्रं नव्यव्याकरणं च।

- मुनित्रयम् — पाणिनिः (अष्टाध्यायी), कात्यायनः (वार्तिकम्), पतञ्जलिः (महाभाष्यम्)।
- प्रक्रियाग्रन्थाः — सिद्धान्तकौमुदी (भट्टोजिदीक्षितः); बालमनोरमा, तत्त्वबोधिनी टीके।
- नागेशभट्टः — परिभाषेन्दुशेखरः, लघुशब्देन्दुशेखरः, वैयाकरणसिद्धान्तमञ्जूषा।
- काशिका — वामनजयादित्यौ।

★ मुख्यस्मरणीयबिन्दवः

- मुनित्रयम् — पाणिनि-कात्यायन-पतञ्जलयः।
- परिभाषेन्दुशेखरः — नागेशः।
- काशिका — वामनजयादित्यौ।
- सिद्धान्तकौमुदी — भट्टोजिदीक्षितः।

UNIT 03

साहित्यशास्त्रम्

काव्यलक्षणानि प्रमुखाचार्याश्च।

आचार्यः	काव्यलक्षणम् / ग्रन्थः
भामहः	'शब्दार्थौ सहितौ काव्यम्' — काव्यालङ्कारः
दण्डी	'शरीरं तावदिष्टार्थव्यवच्छिन्ना पदावली' — काव्यादर्शः
मम्मटः	'तददोषौ शब्दार्थौ सगुणावनलङ्कृती पुनः क्वापि' — काव्यप्रकाशः
विश्वनाथः	'वाक्यं रसात्मकं काव्यम्' — साहित्यदर्पणः
जगन्नाथः	'रमणीयार्थप्रतिपादकः शब्दः काव्यम्' — रसगङ्गाधरः

★ **मुख्यस्मरणीयबिन्दवः**

- 'शब्दार्थौ सहितौ काव्यम्' — भामहः।
- रसगङ्गाधरः — जगन्नाथः।
- काव्यादर्शः — दण्डी।
- काव्यप्रकाशः — मम्मटः।

UNIT 04

न्यायवैशेषिकम्

प्रमाणानि पदार्थाश्च।

- न्याये चत्वारि प्रमाणानि — प्रत्यक्षम्, अनुमानम्, उपमानम्, शब्दः; षोडश पदार्थाः।
- वैशेषिके सप्त पदार्थाः — द्रव्यम्, गुणः, कर्म, सामान्यम्, विशेषः, समवायः, अभावः।
- नव्यन्यायः — गङ्गेशोपाध्यायः (तत्त्वचिन्तामणिः); तर्कसङ्ग्रहः — अन्नम्भट्टः।

★ मुख्यस्मरणीयबिन्दवः

- न्याये चत्वारि प्रमाणानि।
- वैशेषिके सप्त पदार्थाः।
- तत्त्वचिन्तामणिः — गङ्गेशः।
- तर्कसङ्ग्रहः — अन्नम्भट्टः।

UNIT 05

साङ्ख्ययोगौ

पञ्चविंशतितत्त्वानि अष्टाङ्गयोगश्च।

- साङ्ख्ये 25 तत्त्वानि — प्रकृतिः, पुरुषः, महत्, अहङ्कारः, मनः, 10 इन्द्रियाणि, 5 तन्मात्राः, 5 महाभूतानि।
- सत्कार्यवादः — साङ्ख्यसिद्धान्तः; त्रयो गुणाः — सत्त्वम्, रजः, तमः।
- योगसूत्रे चत्वारः पादाः; अष्टाङ्गयोगः; व्यासभाष्यम्।

★ **मुख्यस्मरणीयबिन्दवः**

- साङ्ख्ये 25 तत्त्वानि।
- सत्कार्यवादः — साङ्ख्यम्।
- योगसूत्रभाष्यम् — व्यासः।
- त्रयो गुणाः।

UNIT 06

मीमांसा

पूर्वमीमांसायाः सिद्धान्ताः।

- जैमिनिसूत्राणि — 12 अध्यायाः; शाबरभाष्यम् (शबरस्वामी)।
- कुमारिलभट्टः — भाट्टमतम् (श्लोकवार्तिकम्); प्रभाकरः — गुरुमतम्।
- भाट्टमते षट् प्रमाणानि — प्रत्यक्ष-अनुमान-उपमान-शब्द-अर्थापत्ति-अनुपलब्धयः।
- अर्थसङ्ग्रहः — लौगाक्षिभास्करः (प्रवेशग्रन्थः)।

★ मुख्यस्मरणीयबिन्दवः

- शाबरभाष्यम् — शबरस्वामी।
- भाट्टमते षट् प्रमाणानि।
- गुरुमतम् — प्रभाकरः।
- अर्थसङ्ग्रहः — लौगाक्षिभास्करः।

UNIT 07

वेदान्तः

प्रस्थानत्रयी आचार्यमतानि च।

- प्रस्थानत्रयी — उपनिषदः, भगवद्गीता, ब्रह्मसूत्राणि।
- अद्वैतम् — शङ्करः (ब्रह्मसूत्रभाष्यम्); वेदान्तसारः — सदानन्दः; वेदान्तपरिभाषा — धर्मराजाध्वरीन्द्रः।
- विशिष्टाद्वैतम् — रामानुजः (श्रीभाष्यम्); द्वैतम् — मध्वः।

★ मुख्यस्मरणीयबिन्दवः

- प्रस्थानत्रयी।
- वेदान्तसारः — सदानन्दः।
- श्रीभाष्यम् — रामानुजः।
- वेदान्तपरिभाषा — धर्मराजाध्वरीन्द्रः।

UNIT 08

ज्यौतिषम्

सिद्धान्त-संहिता-होरास्कन्धाः।

- त्रिस्कन्धज्योतिषम् — सिद्धान्तः (गणितम्), संहिता, होरा।
- आर्यभटः — आर्यभटीयम्; वराहमिहिरः — बृहत्संहिता, पञ्चसिद्धान्तिका, बृहज्जातकम्; भास्कराचार्यः — सिद्धान्तशिरोमणिः।
- सूर्यसिद्धान्तः; पञ्चाङ्गस्य पञ्च अङ्गानि — तिथिः, वारः, नक्षत्रम्, योगः, करणम्।

★ मुख्यस्मरणीयबिन्दवः

- त्रिस्कन्धम् — सिद्धान्त-संहिता-होराः।
- बृहत्संहिता — वराहमिहिरः।
- सिद्धान्तशिरोमणिः — भास्करः।
- पञ्चाङ्गस्य पञ्च अङ्गानि।

UNIT 09

धर्मशास्त्रम्

स्मृतयः निबन्धाश्च।

- स्मृतयः — मनुस्मृतिः (12 अध्यायाः), याज्ञवल्क्यस्मृतिः (आचार-व्यवहार-प्रायश्चित्ताध्यायाः), नारदस्मृतिः, पराशरस्मृतिः।
- मिताक्षरा — विज्ञानेश्वरः (याज्ञवल्क्यस्मृतेः टीका); दायभागः — जीमूतवाहनः।
- धर्मशास्त्रस्य इतिहासः — पा. वा. काणे (History of Dharmaśāstra)।

★ मुख्यस्मरणीयबिन्दवः

- मिताक्षरा — विज्ञानेश्वरः।
- दायभागः — जीमूतवाहनः।
- याज्ञवल्क्यस्मृतौ त्रयः अध्यायाः।
- धर्मशास्त्र-इतिहासः — काणे।

UNIT 10

पुराणेतिहासः आगमाश्च

पुराणानि, आगमाः, तन्त्राणि।

- अष्टादश महापुराणानि; उपपुराणानि; पुराणस्य पञ्चलक्षणानि।
- आगमाः — शैवागमाः (28), पाञ्चरात्रम्, वैखानसम् (वैष्णवागमौ), शाक्ततन्त्राणि।
- आगमस्य चत्वारः पादाः — ज्ञानम्, योगः, क्रिया, चर्या।

★ **मुख्यस्मरणीयबिन्दवः**

- अष्टादश महापुराणानि।
- शैवागमाः — 28।
- पाञ्चरात्रम्, वैखानसम् — वैष्णवागमौ।
- आगमस्य चत्वारः पादाः।

QuickNotes

Learn Quickly. Prepare Smartly.

More free study notes

Free PDFs for UGC NET Paper 1, every Paper 2 subject, IBPS RRB and SSC CHSL — no sign-up.

www.getquicknotes.com

Free for personal study — not for sale. You may share this PDF unchanged and free of charge.

QuickNotes is an independent educational platform. It is not affiliated with, endorsed by or connected to the University Grants Commission (UGC), the National Testing Agency (NTA) or any government examination authority. These are original revision notes; always refer to the official notification for exam dates, eligibility, pattern and syllabus.

Found a mistake? Email support@getquicknotes.com · Edition: November 2026